

# **Звіт щодо статутної діяльності Комунального закладу «Роздільнянська публічна бібліотека Роздільнянської міської ради» за 2023 рік**

## **Загальні відомості**

У ці важкі воєнні часи українські бібліотекарі стоять разом з народом, продовжують надавати свої послуги. В умовах воєнного стану наші бібліотеки намагаються бути ближче до кожного користувача. Бібліотекарі тримають культурний рубіж – цікавий, корисний та безмежний світ надбання людства – світ інформації.

Сьогодні бібліотеки змінюють свою роль – із книгосховищ стають центрами розвитку громад, просторами, де відбувається активна соціальна взаємодія. Природним стає процес зворотного впливу: бібліотеки змінюють громади, а громади в свою чергу змінюють бібліотеки відповідно до запиту та потреб її мешканців. Роль бібліотек під час війни зростає і це доводить їх практична діяльність. І не лише тому, що вони якісно змінюють напрямки діяльності, а й тому, що стають комунікативними центрами у громаді, точкою опори та зростання соціального, людського капіталу.

Бібліотеки, що входять до складу комунального закладу «Роздільнянська публічна бібліотека Роздільнянської міської ради» є найціннішим історичним, культурним і духовним надбанням нашої територіальної громади.

На теперішній час до складу КЗ «Роздільнянська ПБ» входить 17 структурних підрозділів, а саме: центральна міська бібліотека та 16 бібліотек-філій, розташованих в населених пунктах територіальної громади, з них 1 спеціалізована – міська бібліотека-філія для дітей. Штат закладу станом на 01.12.2023 року складав 33,5 штатних одиниць.

Головним завданням бібліотек громади є максимальне задоволення освітніх та інформаційних потреб користувачів, підвищення якості бібліотечного обслуговування, залучення якомога більшого числа населення громади до користування бібліотеками, що сприятиме росту інформованості, освіченості громадян, їхній активній участі в житті громади.

За звітний період показники роботи бібліотек з користувачами склали:  
станом на 01.12.2023 року

- кількість читачів – 9 863
- кількість книговидач – 184 460
- проведено 418 масових заходів

Важливою складовою успішної роботи закладу є його кадри. Від професіоналізму бібліотечних працівників залежить здатність вирішувати завдання, що постають перед ними. Станом на 01.12.2023 року в комунальному закладі працювало 27 бібліотечних працівників, з них: 5 з вищою освітою, з базовою вищою – 13 одиниць. Ведеться постійна робота з удосконалення кадрів.

Фінансово-господарська діяльність закладу є прозорою завдяки висвітленню закупівель товарів та послуг через систему ProZorro.

## **Матеріально-технічна база**

Матеріально-технічна база бібліотек закладу у 2023 році зазнала позитивних змін. В поточному році за рахунок місцевого бюджету було придбано 3 комп'ютери на суму 60000,00 грн. для Єреміївської, Кошарської, Буцинівської сільських бібліотек-філій та 5 принтерів на суму 59 500 грн. для Виноградарської, Кам'янської, Калантаївської, Понятівської сільських бібліотек-філій та міської дитячої бібліотеки-філії для дітей.

На теперішній час загальна кількість комп'ютерної техніки закладу складає 25 комп'ютерів і 9 принтерів. В цьому році пройшли технічне обслуговування 5 комп'ютерів, а саме: Бецилівської, Калантаївської, Новоукраїнської, Понятівської, Старостинської сільських бібліотек-філій.

## **Бібліотечні фонди**

Бібліотечні фонди – загальнодоступне і універсальне за змістом джерело інформації, результат багаторічної роботи закладу. На 01.12.2023 р. загальний фонд бібліотек комунального закладу складав 226 078 примірників. Фонд універсальний та багатогалузевий, його сумарна вартість 1 156 345, 80 грн.

Повноцінне комплектування – це основа ефективного функціонування бібліотек. На жаль, фонди бібліотек протягом тривалого часу поповнюються повільно, в основному за рахунок Українського інституту книги, коштів Роздільнянської територіальної громади та дарування книг читачами і мешканцями громади. Протягом року до бібліотек громади надійшло 1 421 примірник книг на суму 122 122,20 грн., з них 985 примірників на суму 99 672 грн. за рахунок місцевого бюджету. За рік вибуло 10 287 примірників на суму 7 786,34 грн.

Реалізація стратегії розвитку читання неможлива без формування якісних бібліотечних фондів. Бібліотечні фонди, як упорядковане зібрання документів на різних носіях, є складовою інформаційних ресурсів та являються об'єктом, до якого можуть бути застосовані інформаційні заходи оборони держави, що відзначені Стратегією інформаційної безпеки, затвердженою Указом Президента України від 28.12.2021 р.

В умовах воєнного часу бібліотечні ресурси потребують особливої уваги, а також розвитку і захисту, зокрема і від поширення ворожих інформаційних впливів. Бібліотеки нашої громади також долучилися до процесу актуалізації бібліотечних фондів. Ця робота ведеться згідно рекомендації фахівців НБУ ім. Ярослава Мудрого, які розроблені відповідно до Конституції України, законів «Про національну безпеку України», «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про санкції», «Про захист суспільної моралі», «Про фінансовий облік та фінансову звітність в Україні». До цього процесу бібліотекарі відносяться виважено, з урахуванням виду бібліотеки та із застосуванням індивідуального підходу до кожного документу, який зберігається в фонді. Вилучається література згідно переліку книжкових видань, зміст яких спрямований на ліквідацію незалежності України, пропаганду насильства, посягання на права і свободи людини. В подальшому проводиться списання цих видань з бібліотечних фондів.

## **Методична робота**

Серед широкого кола напрямків бібліотечної діяльності значна увага приділяється методичній роботі. Реалізацію цієї функції забезпечує центральна міська бібліотека, яка виконує аналітичну, інформаційну, контролюючу, науково-дослідну функції.

Центральна міська бібліотека, як методичний центр, сприяє підвищенню кваліфікації бібліотечних працівників громади, а саме: проводить семінари, заняття професійної школи

для молодих бібліотекарів, організовує виїзні практикуми і тренінги. Тобто надає методичну і практичну допомогу працівникам бібліотек закладу. Справжній фахівець повинен постійно підвищувати свій рівень і потенціал. Лише в такий спосіб можна тримати руку на пульсі сучасних змін у масивах інформації.

20 березня у центральній міській бібліотеці відбувся семінар «Діяльність клубів та об'єднань за інтересами у бібліотеках громади», в рамках якого бібліотекарям були надані консультації та рекомендації за такими темами: «Бібліотечні клуби: об'єднують, вчать, виховують», «Клуби та читацькі об'єднання, як креативна форма спілкування дитячої аудиторії».

20- 1 березня працівники КЗ «Роздільнянська ПБ» стали учасниками дводенного онлайн-семінару на платформі ZOOM «Публічні бібліотеки області – точки опори громад: аналітика, дійсність, плани», що проводила Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім.М.Грушевського.

22 серпня бібліотеки Роздільнянської громади прийняли участь в онлайн-опитуванні від Національної бібліотеки ім.Ярослава Мудрого «Читання під час війни: інтереси, потреби, можливості».

4 вересня працівники центральної міської бібліотеки взяли участь у вебінарі «Безбар'єрність як нова суспільна норма – напрямки роботи бібліотек з реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні», який проводила Одеська обласна універсальна бібліотека ім. М.Грушевського. В рамках вебінару учасники розглянули напрямки роботи з внутрішньо переміщеними особами і ознайомилися із законодавством України з питань безбар'єрності та досвідом роботи бібліотек Одещини в цьому напрямку.

5 жовтня на базі медіацентру центральної міської бібліотеки відбувся семінар для працівників бібліотек КЗ «Роздільнянська ПБ» – «Бібліотека: особливості національно-патріотичного виховання в умовах сьогодення». Патріотизм сьогодні - це не мода, а виклик сучасності, біль душі кожного свідомого українця, материнські сльози, це молитва за долю нашої країни. В рамках семінару були обговорені питання роботи бібліотек в цьому напрямку.

Провідними аспектами діяльності методичного центру є консультаційна допомога. Вона надається фахівцям бібліотек з організації роботи, запровадження нових форм і методів роботи, удосконалення довідково-бібліографічного та інформаційного обслуговування та ін. Так, протягом року для бібліотекарів з невеликим досвідом роботи проводились практикуми по темам: «Організація роботи бібліотеки-філії», «Планування, облік та звітність у бібліотеці», «Довідково-бібліографічна діяльність у бібліотеці», майстер-класи, тренінги. Відділ методичної і бібліографічної роботи ЦМБ постійно надавав працівникам бібліотек-філій індивідуальні та групові консультації з різних питань основної діяльності.

Однією з форм методичного впливу є підготовка та видання науково-методичної продукції. В 2023 році були підготовлені такі матеріали: методичні поради «Організація клубів та об'єднань за інтересами», методичні рекомендації «Виховання молодих громадян України на прикладах історичного минулого», веббіографічний посібник «Методична скарбничка в допомогу бібліотекарю».

Важливе місце в роботі відділу методичної та бібліографічної роботи займає бібліографічна діяльність, яка включає в себе:

- ведення довідково-бібліографічного апарату, а саме системи картотек: систематичної картотеки статей, краєзнавчої картотеки, тематичної і картотеки персоналій, а також картотеки нових надходжень;
- підготовку бібліографічних посібників і видань;
- заходи з підвищення бібліографічної кваліфікації – тренінги, практикуми, усні індивідуальні консультації;
- промоцію книги, а саме огляди літератури, в т.ч. віртуальні на сторінках у мережі Фейсбук і на блозі бібліотеки.

Бібліотеки Роздільнянської громади продовжують працювати ще й у віртуальному просторі. Інформаційно-комунікаційне середовище, яке сформоване завдяки представництву бібліотек у соціальних мережах, надає нові можливості для організації інтерактивної інформаційної взаємодії бібліотек з користувачами, спрощує доступ до бібліотечних ресурсів і послуг, сприяє формуванню іміджу бібліотеки як сучасного інформаційного центру. Сторінки бібліотек набирають все більше підписників. Центральна міська бібліотека має власний блог <https://bibliotekarozdilna.blogspot.com/> і сторінку в Фейсбук <https://www.facebook.com/groups/1316775358702846>. Власні сторінки Фейсбук мають також Бецилівська <https://www.facebook.com/groups/1327928537744615>, Петро-Євдокіївська <https://www.facebook.com/groups/1180460092705242>, Понятівська сільські бібліотеки-філії <https://www.facebook.com/groups/490620389839710>. Постійними рубриками на нашій сторінці Фейсбук є #Війна\_і\_книга, #Бібліограф\_рекомендує, #Подивився\_прочитай, #Книга\_дня, #Книга\_ювіляр, #Видатні\_українці.

З початку повномасштабного вторгнення росії в Україну, чи не кожен українець зазнав неминучого впливу війни на психічне здоров'я. Бібліотека є поліфункціональним соціальним інститутом суспільства – освітнім, культурним, інформаційним, дозвілєвим центром. Тому ментальному здоров'ю працівників і користувачів бібліотек приділяється значна увага. В серпні на базі медіацентру центральної міської бібліотеки відбулися тренінги зі стресменеджменту для спеціалістів соціальної сфери, медичних працівників, лікарів, бібліотекарів та педагогів. Тренінги провели представники Запорізької обласної громадської організації «Об'єднання психологів та психоаналітиків «ВЗАЄМОДІЯ» в рамках програми «Забезпечення психічного здоров'я та психосоціальної підтримки постраждалому від війни населенню». Також в серпні працівники бібліотек громади взяли участь в заняттях з Арт-терапії в рамках проєкту «Програма ЄС Міцні регіони – Спеціальна програма підтримки України». Під час війни бібліотечним працівникам важливо зберегти не тільки своє емоційне здоров'я та за потреби вміти надати психологічну підтримку іншій людині.

## **Масова робота**

Невід'ємною складовою роботи бібліотек є соціокультурна діяльність або масова робота з читачами. Захопити людину читанням – завдання непросте, особливо це стосується дітей та молоді, тому масова робота – один із шляхів досягнення цієї мети. Протягом року бібліотеки нашої громади працювали з читачами по різних напрямкам і програмам. Вже традиційними стали такі напрямки, як: національно-патріотичне, екологічне виховання, популяризація правових знань, здорового способу життя, профорієнтація, робота з людьми похилого віку, самотніми, людьми з особливими потребами та підтримка творчо обдарованої молоді та ін.

Національно-патріотичне виховання – пріоритетний напрямок роботи бібліотек. Патріотизм – любов до своєї батьківщини, відданість своєму народу, гордість за свій народ, прагнення захистити його надбання, продовжити примноження його загальнолюдських і національних морально-духовних цінностей. Саме тому основна мета бібліотекарів громади – формування у жителів високої патріотичної свідомості, почуття любові до України, пошани

до видатних історичних діячів, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків.

Головним завданням у формуванні патріотичної свідомості громадян є виховання почуття гордості та вдячності нашим незламним ЗСУ, збереження пам'яті про загиблих захисників, які здобували та відстоювали свободу і незалежність України. Впродовж року в бібліотеках створювалися куточки пам'яті, патріотичні виставки, тематичні добірки книг з нагоди Дня Героїв, Дня захисників і захисниць, Дня Збройних сил України, Дня пам'яті Захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України.

Традиційно в бібліотеках нашої громади проводилися заходи з відзначення головних пам'ятних і знаменних дат – Дня Соборності України, Дня Конституції, Дня Незалежності, Дня Державного Прапора та ін.

З нагоди державних свят і пам'ятних дат у бібліотеках Роздільнянської громади були оформлені патріотичні інсталяції, тематичні виставки, підбірки літератури.

До Дня Соборності України на базі медіацентру центральної міської бібліотеки для учнів 9 кл. міського ліцею №2 відбувся патріотичний захід з демонстрацією відеороліку «Історія та сучасність для юних патріотів». Для присутніх була презентована виставка нових книжкових надходжень «До нас прийшла нова книга».

Любов до Батьківщини неможлива без любові до рідного слова. Рідна мова – то неоціненне багатство, в якому народ живе, передає з покоління в покоління свою мудрість і славу, культуру і традиції. У рідному слові народ усвідомлює себе як творчу силу. Воно – могутній засіб передачі історичного, культурного, морального, естетичного, побутового досвіду народу.

Бібліотекам належить важлива роль в утвердженні, розвитку і розкритті багатства, краси і цінності рідної мови. І в цьому напрямку бібліотеками нашої громади зроблено чимало: так 10 лютого працівники Роздільнянської центральної міської бібліотеки приєдналися до онлайн-конференції в платформі ZOOM з питань Програми розвитку української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на 2023-2025 р.р. та розширення мережі мовних курсів в населених пунктах Одещини.

21 лютого До Дня рідної мови проводились мовознавчі години, флешмоби, оформлювалися мовознавчі куточки і виставки. Дуже цікавий онлайн-флешмоб був організований бібліотекарем Кам'янської сільської бібліотеки – філії <https://www.facebook.com/groups/1316775358702846>. Працівники Роздільнянської центральної міської бібліотеки приєдналися до ZOOM – конференції з питань розширення мовних курсів. Мета форуму – консолідація мовних клубів та курсів для подальшої співпраці заради поширення української мови.

Робота курсів з вивчення української мови є важливою у контексті набуття чинності норм Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

29 квітня 2023 року на базі медіацентру центральної міської бібліотеки КЗ «Роздільнянська ПБ» відбулося урочисте відкриття безоплатних курсів з вивчення української мови «Мова – візитка нації» за участю Роздільнянського міського голови В.О.Шовкалюка та начальника відділу культури Н.О.Кучеренко.

Заняття відбувались в приміщенні медіацентру бібліотеки з використанням сучасного мультимедійного обладнання, а саме: комп'ютерів, проектора, екрану та фліпчарту. Викладач курсів – волонтер і активіст, студент 3 курсу факультету журналістики Національного університету «Одеська юридична академія» Владислав Сіміцар. Він є призером

Міжнародного конкурсу знавців української мови ім. Петра Яцика, організатором та ведучим засідань мовно-літературного гуртка «Південна ліра», постійно консультується та спілкується з провідними українськими мовознавцями.

Відвідувачами курсів стала широка аудиторія користувачів – молодь, люди середнього і старшого віку, які бажають підвищити рівень своїх знань, а також ті, хто зацікавлений в складанні іспиту з української мови для отримання українського громадянства.

Мовні курси допомагають розібратися з нюансами слововжитку, опанувати новий правопис, зануритися у стихію сучасної української мови в різних життєвих ситуаціях та сферах спілкування.

Важливим напрямком роботи бібліотек є популяризація творчості видатних письменників світу та України. З нагоди ювілеїв письменників, видатних діячів України і світу, були оформлені яскраві виставки-персоналії, виставки – портрети, виставки однієї книги.

12 червня в медіацентрі центральної міської бібліотеки відбулася зустріч із генеральним директором Харківського видавництва «Фоліо» Олександром Красовицьким. Приємним сюрпризом стали подаровані бібліотеці нові видання. Бібліотеки Роздільнянської громади мають гарний досвід співпраці з цим видавництвом. Наприкінці минулого року з метою оновлення бібліотечного фонду, за кошти місцевого бюджету було придбано україномовні сучасні книжки на суму 100 тисяч гривень, які було розподілено між бібліотеками-філіями закладу.

### **Участь у заходах районного і міського рівня**

Важливою частиною масової роботи бібліотек закладу є участь в культурно-масових заходах районного і міського рівня. Бібліотеки Роздільнянської територіальної громади – постійні учасники міських заходів – свят, акцій, ярмарок та ін.

19 січня центральна міська бібліотека і міська бібліотека-філія для дітей взяли участь в VI благодійному фестивалі вертепів Роздільнянської міської ради. В рамках фестивалю працівниками бібліотек був організований продаж іграшок, сувенірів ручної роботи та різноманітних смаколиків. Була зібрана чимала сума – 7 тис. грн, яка була передана на потреби наших незламних ЗСУ.

27 квітня центральна міська бібліотека взяла участь у загальноміському заході «Містечко імунітету» в рамках проведення тижня імунізації. До уваги мешканців громади були представлені інформаційний стенд «Ми – за здоровий спосіб життя» і тематична виставка нової літератури «Читай на здоров'я».

Бібліотека, як унікальна структура, здатна забезпечити документальну, інформаційну підтримку формування та розвитку здорового способу життя. В цьому напрямку робота ведеться постійно.

Цікавим напрямком діяльності сучасної бібліотеки є організація змістовного дозвілля користувачів. Щорічно в серпні-місяці у нашому місті проводиться Медовий фестиваль «Спас іде – гостей веде». Цьогоріч у світле свято Преображення Господнього або Яблучного Спаса на центральній алеї міського парку розмістилися різноманітні локації. Центральна міська бібліотека представила для мешканців міста імпровізовану «Медову бібліотеку» і «Книжкову пасіку», де всі охочі мали змогу познайомитися з виданнями по цій темі, а також переглянути експозицію з незвичайних поробок.

23 вересня наше рідне місто відсвяткувало свій 160-річний ювілей! Всі заходи в місті проходили під гаслом «Вірю в ЗСУ». Працівники КЗ "Роздільнянська ПБ" підготували яскраву фотоекспозицію з цікавими моментами з життя міста і взяли участь у благодійному

ярмарку. Кошти від продажу смаколиків, книжок, в'язаних іграшок і брелків у кількості 4 640 грн. були передані на потреби ЗСУ.

## **Популяризація української культури і народних традицій**

Гордість за свою землю, свій народ, а отже, і національна свідомість формується лише за умови, коли людина добре знає історію і культуру рідної держави. Культура – це той величезний скарб, справжнє спільне надбання людства, що передається від покоління до покоління, примножується і збагачується. Вивчення минувшини рідного краю, славних традицій українського народу, звичаїв і обрядів, яким уже століть і століть, – одне з найголовніших завдань наших бібліотек.

З метою популяризації та розповсюдження українських звичаїв, традицій, підвищення інтересу читачів до української культури в бібліотеках проводяться народознавчі години, фольклорні свята, флешмоби до Дня вишиванки, Дня української хустки, Різдвяних свят, Великодня, Яблучного та Медового свят та ін.

## **Співпраця з культурно-мистецькими і просвітницькими закладами**

Роботі бібліотек сприяють ділові й творчі зв'язки з представниками органів державної влади та місцевого самоврядування, культурно-мистецькими й навчально-просвітницькими закладами, соціальними службами, громадськістю та засобами масової інформації.

Під час онлайн-навчання в школах і ліцеях, бібліотеки стали користуватися ще більшою популярністю. Для дітей проводились екскурсії, Дні відкритих дверей, шкільні свята та ін.

Постійними партнерами бібліотек є Центр творчості дітей та учнівської молоді, Будинки культури, школи, спільно з якими проводяться масові заходи – свята, благодійні акції, майстер-класи та ін.

Діти є особливою категорією читачів. Бібліотека сьогодні – це реальний і віртуальний простір з вільним доступом до інформації. В рамках Всеукраїнського тижня дитячого читання, яке цього року проходило під гаслом «Дитина читає – Україна перемагає», в бібліотеках громади проводилося безліч різноманітних заходів. Діти з задоволенням приходили на екскурсії, а також із зацікавленням відвідували свята, які були організовані бібліотекою.

Як завжди яскраво проходили в бібліотеках заходи до Дня захисту дітей. Діти малювали, брали участь у веселих конкурсах та іграх.

## **Цифровізація в бібліотеках**

Загальна інформатизація суспільства, впровадження нових навчальних програм у закладах освіти, подорожчання книговидавничої продукції дозволяють прогнозувати збільшення кількості користувачів і подальше зростання затребуваності бібліотек.

Міністерство цифрової трансформації України разом з Програмою розвитку ООН в Україні та Українською бібліотечною асоціацією презентували новий освітній серіал на платформі «Дія. Освіта – Базові цифрові навички для людей елегантного віку». В Україні 44% людей хотіли б підвищити свій рівень цифрових навичок. Новий освітній серіал допомагає відповісти на найпоширеніші запити та розібратися в ситуаціях, з якими часто стикаються люди старшого віку. З цією метою 4 серпня на базі медіацентру центральної міської бібліотеки КЗ «Роздільнянська ПБ» відбувся тренінг «Базові цифрові навички для людей елегантного віку». Учасники заходу мали змогу переглянути освітній серіал, здобути основні навички пошуку інформації в мережі Інтернет, користування соцмережами та багато іншого.

## **Волонтерська діяльність**

Сьогодні, як ніколи, всім мешканцям громади важливо активно працювати заради нашої перемоги, допомагаючи солдатам, беручи участь у волонтерській діяльності та акціях, спрямованих на збір грошей та речей для армії.

Працівники бібліотек Роздільнянської громади приймають участь у розповсюдженні гуманітарної допомоги, плетуть маскувальні сітки, готують випічку, ліплять вареники, виготовляють окопні свічки, в'яжуть шкарпетки, разом із читачами роблять подарунки, малюють, пишуть листи підтримки нашим воїнам.

Згуртованість та об'єднаність – ключ до Перемоги, бо саме це перетворює нас у патріотів, які захищають свою землю, працюючи кожен на своєму фронті. І поки військові воюють, бібліотеки стають потужними центрами інформаційної боротьби. У період великих випробувань книги залишаються людям вірними друзями, порадиниками, помічниками. Бібліотеки, які працюють, вселяють в наших громадян віру в переможне майбутнє, підіймають дух наших читачів.

Долаючи серйозні виклики й загрози, бібліотеки навіть у воєнний час залишаються осередками інтелектуальної свободи та громадянської активності, провідниками національних ідей та європейських цінностей, просторами просвітництва і толерантності, культури, науки і освіти.